

Завод за интелектуалну својину
Београд, Кнегиње Љубице 5

Коментар Фондације „Регистар националног интернет домена Србије“ на Предлог стратегије интелектуалне својине за период од 2016. до 2020.

Поштовани,

Захваљујемо Вам се на прилици и позиву да учествујемо у јавној расправи о Предлогу стратегије интелектуалне својине за период од 2016 до 2020. Фондација „Регистар националног интернет домена Србије“ (даље: РНИДЦ) је пажљиво размотрила Предлог стратегије интелектуалне својине за период од 2016. до 2020, те у наставку даје своје коментаре и сугестије у делу који обухвата и називе интернет домена.

РНИДЦ је фондација основана по Закону о задужбинама и фондацијама која управља .rs и .срб доменима. Посао управљања националним интернет доменима (латиничким .RS и ћириличким .СРБ) РНИДЦ-у је доделила Интернет корпорација за додељене називе и бројеве (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, ICANN), која управља глобалним системом интернет адреса и бројева и која додељује на управљање и све друге националне и генеричке интернет домене.

Сматрамо да предложени текст садржи одређени број нетипичних и неделотворних решења када су интернет домени у питању. Област интернет домена се често преплиће са облашћу интелектуалне својине, а отуда долази и до одређених забуна и предлога за нетипична решења. Управо из тог разлога, приликом креирања ових политика на светском нивоу, биле су укључене све заинтересоване и релевантне стране. Тако су још 1999. WIPO (Светска организација за интелектуалну својину) и ICANN (Интернет корпорација за додељене називе и бројеве) заједнички развили Uniform Domain-Name Dispute Resolution Policy (UDRP),¹ правила којима се решавају спорови поводом регистрације интернет домена на бржи и ефикаснији начин од судског. Исто тако, 2012. године, приликом развоја програма нових генеричких домена највишег нивоа, ICANN је консултовао најширу стручну јавност и као резултат тога донети су додатни механизми заштите титулара одређених права. Тако поред поменутих UDRP правила, титулари права сада имају на располагању и Uniform Rapid Suspension System (URS)² и Trademark Clearinghouse (TMCH).³ Постоје и одређени примери националних решења – рецимо, Холандија

¹ <https://www.icann.org/resources/pages/dndr-2012-02-25-en>

² <https://newgtlds.icann.org/en/applicants/urs>

³ <https://newgtlds.icann.org/en/about/trademark-clearinghouse>

је, уз активно учешће свих заинтересованих чинилаца, развила процедуре путем којих се на ефикаснији начин спречавају повреде права на Интернету.⁴

Предлог стратегије на више места предлаже одређено поступање са називима интернет домена који, како стоји у предлогу, помажу у кршењу права интелектуалне својине. Тако на страни 19. стоји:

„Институције за спровођење права интелектуалне својине и носиоци права треба да имају могућност блокирања веб сајтова који омогућавају повреде права интелектуалне својине. То би требало да буде изводљиво на основу прибављеног судског налога; институције за спровођење права интелектуалне својине и имаоци права би требали имати могућност да заплена домене веб-страница које помажу у кршењу права интелектуалне својине.“

„Заплена назива интернет домена“ као термин није јасан. Осим тога шта се под запленом подразумева, споран је и из других разлога. На првом месту, поставља се питање правне природе назива домена, следствено томе и питање правног института домаћег правног поретка којим би се ова мера спровела. Неспорно је да назив домена није предмет, те мера безбедности из члана 87. Кривичног законика не би била применљива на овај случај. У погледу правне природе назива домена, постоје различита мишљења, али неко око кога постоји највиши степен сагласности (како у академским круговима, тако и у пракси), јесте да је у питању посебна врста сервиса, односно услуге. Дакле, у питању је уговорни однос којим регистрант (корисник) стиче право да користи назив домена у периоду за који је извршио регистрацију. Према том уговору, регистрант не стиче право својине, већ искључиво право коришћења. Након што регистрација и уговорни однос престану, назив домена се брише из збирке регистрованих назива домена и постаје слободан за регистрацију од стране било ког лица. Управо због дилема које су препознате у погледу наведених питања, РНИДС је објавио неколико информативних брошура⁵, а једну од њих у сарадњи са Заводом за интелектуалну својину⁶.

Поред тога што је заплена назива домена правно неизводива са становишта важећих Општих услова о регистрацији назива националних интернет домена⁷ (који се примењују за .rs и .srb домене) и домаћег правног поретка, она би, када би била могућа, представљала несразмерно средство којим би се корисницима на груб начин ограничило право на избор, али и друга права. Рецимо да је домен користио један несавестан корисник који је на њега поставио садржај којим се врши повреда одређених права трећих лица. Тај назив домена може да буде сасвим генерички, узмимо за пример *fakultet.rs*. Запленом овог назива домена би било онемогућено свим потенцијални корисницима да региструју овај назив домена када истекне и поставе неки користан садржај на њега. Поред тога, запленом назива домена дошло би до прекида или преусмеравања електронске поште и свих других сервиса повезаних са овим називом домена, а не само оних сервиса и садржаја повезаних са лицем које врши повреду права интелектуалне својине. Изузетно је важно да се постављени садржај не изједначава са самим називом домена. Исти садржај може бити постављен на више различитих домена, а може му се приступити и директно преко IP адресе сервера⁸, или у року од неколико минута поставити на други домен, односно сервер, уколико је претходни укинут. Заштиту је најефикасније могуће остварити уколико се конкретном лицу забрани одређено штетно поступање, а забраном регистрације или

⁴ ecp.nl/sites/default/files/NTD_Gedragcode_Engels.pdf

⁵ rnids.rs/publikacije/Pravni_vodic_kroz_internet_domene.pdf

⁶ rnids.rs/publikacije/rnids_flajer-zig_final.pdf

⁷ rnids.rs/registar_dokumenata/2016_05_28-opsti-uslovi-registracije-domena.pdf

⁸ domen.rs/mali-recnik-internet-pojmova/

запленом назива домена таква заштита се не постиже, док се одређена права ограничавају другим лицима.

Наиме, механизми заштите права трећих лица који постоје за .rs и .срб домен уређени су Општим условима о регистрацији назива националних интернет домена и Правилником о поступку решавања спорова поводом регистрације назива националних интернет домена („Службени гласник РС”, бр. 31/2011, 24/2012, 67/2014 и 61/2016). Општи услови уређују питање престанка и преноса назива домена, па тако у члану 19. стоји да назив домена може да се пренесе на основу: захтева регистранта; одлуке тела за алтернативно решавање спорова у вези назива домена или правноснажне одлуке надлежног суда. Назив домена престаје (члан 21), између осталог, ако: тело за алтернативно решавање спорова у вези назива домена својом одлуком наложи престанак регистрације назива домена; правноснажном одлуком надлежног суда буде наложен престанак регистрације назива домена или надлежни јавни тужилац својим актом наложи престанак регистрације назива домена.

Што се тиче спорова који настану поводом регистрације назива домена који су истоветни или у одређеној мери слични са заштићеним жиговима, они су уређени посебним правилима. Поступак, који је алтернатива судском, уређен је Правилником о поступку решавања спорова поводом регистрације назива националних интернет домена. Овај модел решавања доменских спорова заснован је на раније поменутиим UDPR правилима. Решавање ових спорова за .rs и .срб домене врши се пред Комисијом за решавање спорова поводом регистрације назива националних интернет домена при Привредној комори Србије. Главна одлика овог поступка је његова ефикасност. Наиме, арбитражно веће је дужно да цео поступак спроведе у року од 60 дана, а у пракси се у највећем броју случајева не одступа од тог рока. До сада су решени спорови поводом тужби титулара познатих жигова, као што су Google, Yahoo!, BMW и други. Све арбитражне одлуке су доступне на веб сајту РНИДС-а⁹. Коначно, важно је напоменути да је устројство система регистрације и решавања спорова у вези .rs и .срб назива домена позитивно оцењено од стране Европске комисије на билатералном скринингу за Поглавље 10 (информационо друштво и медији)¹⁰.

Поред наведеног, важно је напоменути, да поред .rs и .срб домена, који се региструју код РНИДС-а, као организације регистроване у Србији, широм света постоји јако велики број домена које се региструју код организација регистрованих у другим државама. Према подацима са краја 2015, број регистрованих назива домена на глобалном нивоу достигао је цифру од 314 милиона¹¹, (у тај број улазе, како национални, тако и генерички називи домена). Највећи број ових домена могу да користе корисници из Србије или садржај на њима може да буде намењен корисницима из Србије. Средство заплене назива домена, чак и када би било препознато од стране домаћег правног система, а које би издало тело са седиштем у Србији, у погледу ових домена би било без ефекта. Са друге стране укупан број регистрованих .rs и .срб назива домена у последњем кварталу ове године је око 95.000, што представља веома мали број у односу на глобални број регистрација, због чега не би требало одступати од уобичајене светске и европске праксе решавања доменских спорова. Поред тога, увођење једног оваквог института који би се потенцијално примењивао на .rs и .срб домен, у одређеној мери би одвратило кориснике од ова два домена и ставило наш национални регистар у неравноправан положај у односу на регистре иностраних домена.

⁹ ruids.rs/lat/resavanje-sporova-u-vezi-naziva-domena/arbitrazne-odluke

¹⁰ *Bilateral screening for the negotiation of chapter on Information Society and Media (subgroup 10), Brussels, July 10–11, 2014.*

¹¹ verisign.com/assets/domain-name-report-april2016.pdf

На основу свега наведеног, сматрамо да предложена мера неће ефикасно решити проблем, те предлагемо да се заплена домена, као категорија, уклони из Предлога стратегије. У погледу области интернет домена, РНИИДС је спреман да у сарадњи са Заводом за интелектуалну својину и другим релевантним субјектима активно учествује у изради модела који би, на бази постојеће домаће и међународне праксе и искуства, довео до унапређења заштите титулара интелектуалне својине.

У Београду,
18. новембар 2016.

Данко Јевтовић

директор